

پژوهشکده شورای نگهبان

گزارش کارشناسی

پرونده‌های دیوان عدالت اداری

در خصوص:

تقاضای ابطال صدر نامه شماره ۱۶۱/۹۵ مورخ
۱۳۹۵/۲/۸ شورای اسلامی شهر اراک در خصوص اخذ
دیرکرد پرداخت عوارض

کد گزارش: ۹۷۰۴۰۳۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۰۴/۰۳

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

گزارش کارشناسی پرونده‌های دیوان عدالت اداری

موضوع:

تقاضای ابطال صدر نامه شماره ۱۶۱/۹۵ مورخ ۱۳۹۵/۲/۸ شورای اسلامی
شهر اراک در خصوص اخذ دیرکرد پرداخت عوارض

تهیه و تنظیم:

محمدعلی فراهانی

نظارت:

سید مجتبی حسینی پور

پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۷۰۲۰۰۸

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۷/۰۲/۰۸

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

گزارش کارشناسی پرونده‌های استعلامی دیوان عدالت اداری

(وضع عوارض ...)

موضوع شکایت: تقاضای ابطال صدر نامه شماره ۱۶۱/۹۵ مورخ ۱۳۹۵/۲/۸

شورای اسلامی شهر اراک در خصوص اخذ دیرکرد پرداخت عوارض

شاکلی: شرکت تعاونی مسکن نویناد فرهنگیان شهرستان اراک

طرف شکایت: شورای اسلامی شهر اراک

جهات مغایرت شرعی: فتوای امام خمینی رحمه الله

شماره و تاریخ نامه دیوان: ۲۸۱/۴۵۲۶۳ - ۱۳۹۶/۱۲/۷

مقدمه

شاکلی به موجب درخواست ارائه شده، صدر نامه شماره ۱۶۱/۹۵ مورخ ۱۳۹۵/۲/۸ شورای اسلامی شهر اراک^۱ را که به موجب آن شهرداری بابت

^۱ نامه شماره ۱۰۰۰ - ۹۵/۱/۱۸ شهرداری به همراه پیشنهادات کمیسیون برنامه و بودجه در صورتجلسه مورخ ۹۵/۱/۲۱ در خصوص لایحه وصول مطالبات شهرداری از مؤدیان و تباصر مربوطه به شرح اصلاحات انجام شده ذیل مطرح و به استناد ماده ۵۹ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و مواد ۳۲ و ۷۳ به ترتیب آیین نامه مالی شهرداریها و قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و بند ۲۶ ماده ۷۱ قانون شوراها با اکثریت آرا مورد موافقت قرار گرفت.

وصول اقساطی مطالبات نرخ سود سالیانه در نظر گرفته است، به دلیل مغایرت با «نظرات شورای نگهبان مبتنی بر فتوای حضرت امام خمینی رحمه الله»، مغایر موازین شرعی دانسته است. در ادامه به بررسی موضوع می‌پردازیم.^۱

شرح و بررسی

یراساس شکایت مطرح شده شرکت موکل شاکی بابت صدور پروانه ساختمانی بایستی مبلغی را به عنوان عوارض صدور پروانه ساختمان به شهرداری اراک پرداخت می‌کرد. لکن با توجه به اینکه درخواست تقسط می‌نماید، شهرداری ضمن پذیرش این درخواست، مبلغی معادل ۳،۱۲۷،۵۹۴،۹۶۰ ریال به عنوان کارمزد متعلقه و سود تأخیر در پرداخت به بدهی شرکت افزوده است. حال شاکی این موضوع را به دلایل زیر مغایر قانون و شرع دانسته است.

→

سقف مطالبات	نسبت وصول نقدی	نسبت وصول اقساطی	مبلغ نرخ سود سالیانه
تا ۳۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال	حداقل ۱۵٪ نقدی	الباقی حداکثر در طی ۱۲ قسط ماهیانه	۱۰٪
از ۳۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال تا ۶۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال	حداقل ۲۰٪ نقدی	الباقی حداکثر در طی ۲۴ قسط ماهیانه	۱۲٪
از ۶۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال تا ۱،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال	حداقل ۳۰٪ نقدی	الباقی حداکثر در طی ۲۴ قسط ماهیانه	۱۵٪
از ۱،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال به بالا	حداقل ۴۰٪ نقدی	الباقی حداکثر در طی ۲۴ قسط ماهیانه	۱۸٪

^۱ در این پرونده جوابیه‌ای از سوی طرف شکایت واصل نشده است.

۱. نظرات شماره ۳۸۴۵^۱ مورخ ۱۳۶۴/۴/۱۲ و شماره ۳۲۷۸^۲ مورخ ۱۳۶۷/۱۰/۱۴ شورای نگهبان و نظر حضرت امام رحمه الله که در نظرات شورا منعکس شده و دریافت خسارت تأخیر تأییه را جایز ندانسته است.

۲. تبصره «۳» ماده (۶۲)^۴ قانون برنامه پنجم

۳. ماده (۷۳) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و ماده (۳۲) آیین نامه

مالی شهرداری‌ها^۵

۱. نظر به اینکه حکم خسارت تأخیر تأییه مراجعات متعدد به شورای نگهبان می‌شود و از قرار بعضی شکایات بانک‌ها مطالبه خسارت تأخیر تأییه می‌نمایند موضوع در جلسه رسمی فقها شورای نگهبان مطرح شد و به شرح زیر اعلام نظر گردید:

«مطالبه مزاد بر بدهی بدهکار به عنوان خسارت تأخیر تأییه چنانچه حضرت امام مدظله نیز صریحاً به این عبارت (آنچه به حساب دیرکرد تأییه بدهی گرفته می‌شود ربا حرام است) اعلام نموده‌اند جایز نیست و احکام صادره بر این مبنی شرعی نمی‌باشد. بنابراین مواد ۷۱۹ تا ۷۲۳ قانون آئین دادرسی حقوقی و سایر موادی که به طور متفرق احتمالاً در قوانین در این رابطه موجود باشد خلاف شرع انور است و قابل اجرا نیست.»

۲. با اینکه نیازی به اظهار نظر مجدد نیست و تمام مواد و تبصره‌های موجود و قوانین و آئین‌نامه‌ها و مقرراتی که اجازه اخذ مبلغی را به عنوان خسارت تأخیر و تأییه می‌دهد (که حقیقت آن اخذ مزاد بر بدهی بدهکار است) باطل است معذالک به لحاظ اینکه بعضی مقامات ثبتی هنوز هم تردید دارند فلذا نظر شورای نگهبان به شرح ذیل اعلام می‌شود:

«آن قسمت از ماده ۳۴ قانون ثبت و تبصره ۴ و ۵ آن و ماده ۳۶ و ۳۷ آئین‌نامه اجرائی ثبت که اخذ مزاد بر بدهی بدهکار و را به عنوان خسارت تأخیر تأییه مجاز شمرده است خلاف موازین شرع و باطل اعلام می‌شود.» لازم به تذکر است که تأخیر اداء دین حال پس از مطالبه طلبکار برای شخص متمکن شرعاً جرم و قابل تعزیر پذیر است.

۳. (منسوخه ۱۳۹۴/۲/۱) تبصره ۳- دستگاه‌های اجرائی مذکور در مقابل ارائه خدمات یا اعطاء انواع مجوز حتی با توافق، مجاز به اخذ مبالغی بیش از آنچه که در قوانین و مقررات قانونی تجویز شده است، نمی‌باشند. تخلف از اجرای این حکم و سایر احکام این ماده مشمول مجازات موضوع ماده (۶۰۰) قانون مجازات اسلامی است.

۴. به موجب تبصره «۵» اصلاحی موضوع ماده (۵۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ ماده (۶۲) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران لغو شده است.

۵. ماده ۷۳ - ماده (۳۲) آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها مصوب ۱۳۶۶/۴/۱۲ به شرح ذیل اصلاح می‌شود:
ماده ۳۲ - به شهرداری‌های کل کشور اجازه داده می‌شود تا مطالبات خود را با اقساط حداکثر سی و شش ماهه مطابق دستورالعملی که به پیشنهاد شهردار به تصویب شورای اسلامی شهر مربوطه می‌رسد دریافت نماید. در هر

←

اما در بررسی موضوع شکایت حاضر باید گفت شورای شهر اراک در صدر نامه موضوع شکایت، مصوبه خود را ناظر و مستند به برخی قوانین دانسته است که از جمله این استنادات ماده (۵۹) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای مالی کشور^۱ می‌باشد که براساس آن «پرداخت صددرصد (۱۰۰٪) عوارض به صورت نقد شامل درصد تخفیفی خواهد بود که به تصویب شورای اسلامی شهر می‌رسد.» و در مقابل «در پرداخت عوارض به صورت نسیه (قسطی و یا یکجا) نیز به میزانی که به تصویب شورای اسلامی شهر می‌رسد حداکثر تا نرخ مصوب شورای پول و اعتبار به مبلغ عوارض اضافه می‌شود.»

همچنین استنادات قانونی دیگری نیز نظیر ماده (۷۳) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و ماده (۳۲) آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها مورد توجه قرار گرفته است که به موجب این قوانین، شهرداری‌ها مجاز گردیده‌اند مطالبات خود را با اقساط حداکثر ۳۶ قسط و مطابق دستورالعمل شورای شهر دریافت نمایند.

→

حال صدور مفاصاحساب موکول به تأدیه کلیه بدهی مؤدی خواهد بود.

۱. ماده ۵۹ - شهرداری‌ها مکلفند حداکثر تا یک هفته پس از پرداخت نقدی یا تعیین تکلیف نحوه پرداخت عوارض به صورت نسیه نسبت به صدور و تحویل پروانه ساختمان متقاضی اقدام نمایند. درخواست یا دریافت وجه مازاد بر عوارض قانونی هنگام صدور پروانه یا بعد از صدور پروانه توسط شهرداری‌ها ممنوع است.

پرداخت صددرصد (۱۰۰٪) عوارض به صورت نقد شامل درصد تخفیفی خواهد بود که به تصویب شورای اسلامی شهر می‌رسد. در پرداخت عوارض به صورت نسیه (قسطی و یا یکجا) نیز به میزانی که به تصویب شورای اسلامی شهر می‌رسد حداکثر تا نرخ مصوب شورای پول و اعتبار به مبلغ عوارض اضافه می‌شود.

شهرداری‌ها مکلفند در صورت عدم اجرای طرح با کاربری مورد نیاز دستگاههای اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری تا پایان مهلت قانونی، بدون نیاز به موافقت دستگاه اجرائی ذی‌ربط با تقاضای مالک خصوصی یا تعاونی با پرداخت عوارض و بهای خدمات قانونی طبق قوانین و مقررات مربوطه پروانه صادر کنند.

در هر حال صرف نظر از اینکه آیا موضوع از مصادیق خسارت تاخیر تادیه مورد نظر می باشد یا خیر، باید توجه داشت اولاً شهرداری ها مجاز به وصول اقساطی مطالبات خود از جمله هزینه پروانه ساختمان می باشند و ثانیاً شوراهای اسلامی شهر می توانند در مواردی که اجازه اخذ عوارض به صورت نسیه یا قسطی را صادر کرده اند میزانی را به مبلغ عوارض بیافزایند. البته میزان افزایش باید حداکثر به رقمی باشد که شورای پول و اعتبار تصویب می کند. لذا مصوبه شورای شهر اراک از این حیث مغایرتی با قانون ندارد.

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل مابقی آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود
رایینا و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه‌ای جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲